

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2025 m. d. nutarimu Nr.

**ANTROJO PASAULINIO KARO SOVIETŲ SĄJUNGOS IR KITŲ ŠALIŲ,
PROPAGUOJANČIŲ TOTALITARINIUS, AUTORITARINIUS REŽIMUS IR JŲ
IDEOLOGIJĄ, KARIŲ PALAIKŲ PERKĖLIMO IR LAIDOJIMO VIETOS
PAŽENKLINIMO TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų perkėlimo ir laidojimo vietos paženklavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato sprendimų dėl Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos ir kitų šalių, propaguojančių totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologiją, karių palaikų (toliau – karių palaikai) perkėlimo, karių palaikų laidojimo vietų paženklavimo priėmimo tvarką ir karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietų paženklavimo finansavimo tvarką.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

2.1. **Karių palaikų perkėlimas** – veiksmai, kuriais organizuojamas ir įgyvendinamas karių palaikų ekshumavimas, ištyrimas, kitos kapavietės parinkimas ir laidojimas joje bei buvusios palaidojimo vietos sutvarkymas.

2.2. **Karių palaikų laidojimo vietos paženklavimas** – karių palaikų kapavietės sutvarkymas, aptvėrimas ir karių palaikų laidojimo vietos ženklo įrengimas.

2.3. **Karių palaikų laidojimo vietos ženklas** – informacinis ženklas, kuriame pateikiama informacija apie kapavietėje palaidotus karių palaikus.

3. Kitos Apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme.

4. Karių palaikų perkėlimas ir karių palaikų laidojimo vietos paženklavimas turi būti atliekami laikantis 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijos Papildomo protokolo dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolai) 34 straipsnio 4 dalies nuostatų.

**II SKYRIUS
KARIŲ PALAIKŲ PERKĖLIMAS IR KARIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO VIETOS
PAŽENKLINIMAS**

5. Savivaldybės atstovaujamoji institucija, gavusi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – Centras) generalinio direktoriaus sprendimą pašalinti viešąjį objektą – karių palaikų laidojimo vietą dėl neatitikties Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo 3 straipsnio nuostatomis (toliau – Sprendimas), sudaro laikinąją Karių palaikų perkėlimo ir laidojimo vietos paženklavimo komisiją (toliau – Komisija), į kurios sudėtį įtraukiami savivaldybės administracijos, Centro, Lietuvos Respublikos

krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) atstovai.

Jeigu esamai karių palaikų laidojimo vietai Sprendimo priėmimo metu yra taikoma nekilnojamojo kultūros paveldo teisinė apsauga, Komisija sudaroma po to, kai Departamentas informuoja savivaldybės vykdomąją instituciją apie taikytos teisinės apsaugos panaikinimą arba vertingųjų savybių pakeitimą vadovaujantis kultūros ministro patvirtinta nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų tvarka.

6. Komisija savivaldybės vykdomajai institucijai pateikia siūlymus dėl karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo. Remdamasi Komisijos išvadomis, savivaldybės vykdomoji institucija parengia savivaldybės atstovaujamosios institucijos sprendimo dėl karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo projektą (toliau – Projektas).

7. Karių palaikai perkeliama vadovaujantis Žmonių palaikų laidojimo įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatomis laikantis tokio prioriteto:

7.1. į kapines, kuriose yra palaidoti kitų Antrojo pasaulinio karo karių palaikai;

7.2. į steigiamas naujas kapines arba plečiamų įsteigtų kapinių teritorijas.

8. Perkeliama karių palaikus į kapines, kuriose yra palaidoti kitų Antrojo pasaulinio karo karių palaikai, naudojamas jose esantis karių palaikų laidojimo vietos paženklinimas patikslinant palaidotų karių skaičių. Perkeliama karių palaikus į steigiamas naujas kapines ar į plečiamas įsteigtų kapinių teritorijas karių palaikų laidojimo vieta paženklinama Projekte nustatyta tvarka. Visais atvejais kartu su karių palaikais perkeliama buvusios karių palaikų laidojimo vietos ženklai, atitinkantys Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo nuostatas, be to, karių palaikų laidojimo vietos ženkle pateikiama objektyvi ir kritinė informacija apie šio viešojo objekto ryšį su totalitariniais, autoritariniais režimais ir jų ideologijomis, istoriniais ir dabarties įvykiais.

9. Projektas derinamas su:

9.1. Centru;

9.2. Lietuvos Respublikos finansų ministerija;

9.3. Krašto apsaugos ministerija;

9.4. Užsienio reikalų ministerija;

9.5. Departamentu (jeigu karių palaikų perkėlimo vieta yra kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonoje).

10. Aprašo 9 punkte nurodytos institucijos (toliau – Institucijos) ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo Projekto gavimo dienos pateikia savivaldybės vykdomajai institucijai išvadą dėl Projekto. Jeigu per nustatytą terminą išvada nepateikiama, laikoma, kad Projektui pritariama. Jeigu Institucijos nepritaria ar pateikia pastabas Projektui, savivaldybės vykdomoji institucija patikslina Projektą ir teikia jį pakartotinai derinti. Pakartotinio derinimo metu taikomas šiame punkte nustatytas terminas.

11. Institucijoms suderinus Projektą, savivaldybės vykdomoji institucija apie tai praneša Užsienio reikalų ministerijai, kuri per 10 darbo dienų informuoja atitinkamą užsienio valstybę, kurios karių palaikai planuojami perkelti į kitą vietą, ir apie informavimą praneša savivaldybės vykdomajai institucijai.

12. Savivaldybės vykdomoji institucija, gavusi Aprašo 11 punkte nurodytą pranešimą iš Užsienio reikalų ministerijos dėl užsienio valstybės, kurios karių palaikai planuojami perkelti į kitą vietą, informavimo, Projektą teikia priimti savivaldybės atstovaujamajai institucijai.

13. Savivaldybės atstovaujamajai institucijai priėmus sprendimą dėl karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo, savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja sprendimo įgyvendinimą. Karių palaikų ekshumavimas vykdomas pagal kultūros ministro patvirtintus paveldo tvarkybos reglamentus, nustatančius reikalavimus konkreitiems tvarkybos (archeologijos) darbams, apie numatomą ekshumavimo pradžią ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas pranešant Institucijoms.

III SKYRIUS

KARIŲ PALAIKŲ PERKĖLIMO IR KARIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO VIETOS PAŽENKLINIMO FINANSAVIMAS

14. Savivaldybės einamaisiais metais patirtos karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo išlaidos, neviršijančios 15 bazinių socialinių išmokų dydžio vieniems kario palaikams, savivaldybės vykdomosios institucijos prašymu, teikiamu Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, kompensuojamos kitais biudžetiniais metais iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžete Kultūros ministerijai šiam tikslui numatytų asignavimų.

15. Kai savivaldybė einamaisiais metais neturi finansinių galimybių organizuoti karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo, savivaldybės vykdomosios institucijos prašymu, teikiamu Kultūros ministerijai, būsimos išlaidos, neviršijančios 15 bazinių socialinių išmokų dydžio vieniems karių palaikams, kaip papildomi asignavimai suplanuojami atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete Kultūros ministerijai ir skiriami savivaldybei kaip dotacija.

16. Kartu su Aprašo 14 punkte nurodytu prašymu, turi būti pateikti patirtas išlaidas pagrindžiantys dokumentai (prekių (paslaugų) tiekėjų pateiktos sąskaitos faktūros, elektroninės sąskaitos, PVM sąskaitos faktūros, pirkimo-pardavimo kvitai, sutartys ir darbų priėmimo-perdavimo aktai bei kiti dokumentai, pateisinantys ir įrodantys patirtas išlaidas ir jų tikslingumą) ir išlaidų apmokėjimą įrodantys dokumentai (banko ar kitos kredito įstaigos sąskaitos išrašai, kasos pajamų ir išlaidų orderiai ir kiti dokumentai, kuriais įrodoma, kad pagal šias išlaidas pagrindžiančius dokumentus buvo atliktas mokėjimas). Šie dokumentai turi būti aiškiai identifikuojami, priskirti konkreitiems prašyme nurodomiems darbams ir įtraukti į finansinę apskaitą, turi būti užtikrinamas šių dokumentų atsekamumas.

17. Atsiskaitant už Aprašo 15 punkte nurodytą dotaciją, išlaidas pagrindžiantys ir išlaidų apmokėjimą įrodantys dokumentai, nurodyti Aprašo 16 punkte, Kultūros ministerijai pateikiami ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo karių palaikų perkėlimo ir karių palaikų laidojimo vietos paženklinimo, bet ne vėliau kaip iki einamųjų metų, kuriems skirta dotacija, gruodžio 1 d.
